

VĚŽENSKÉ RAPSÓDIE

Minulo skoro desetiletí...
 Ach, dnové krásní, nudní i kletí!
 A mnoho bojů pro radost, pro duše klid i smích,
 ach, mnoho bojů slavných skoro i mnoho groteskních.

5 Minulo skoro desetiletí
 — jak ten čas letí! —
 co naposled týdny jsem trávil v celi tiché a bílé,
 kde myšlenky někdy tančily širými obzory zpilé,
 kde jindy bylo mi jak utišenému mnichu,
 10 jenž navždy se dovedl odříci rušného hříchu.

Minulo skoro desetiletí...
 Co se ti, tichý vězni, co vše jen stalo se ti?
 Milenek bylo, písní, bylo květů i sklenek;
 my chodili se milovat na osluněný venek.
 15 A také mnoho zmijí bylo, když jsme pravdu řekli,
 a mnohé karaktery pod zlatou mincí změkly.
 Eh což, mé slunce,
 my dovedeme si zazpívat i při houslích o jedné strunce,
 uprostřed přátel poťouchlých, uprostřed bídy a bojů,
 20 uprostřed dotěravých komářích rojů.

Minulo skoro desetiletí;
 k mé ženě mi přibylo ještě dvě děti;
 v mém štítě červený kohout čist a zdráv jak dříve,
 a všechny naděje naše ještě jsou živé.
 25 Zas budou milenky a písně, květy, sklenky,
 snad nakonec se ujmou mne v lesích divé ženy.
 Zas bude bídy dost a bojů ještě více,
 ne láskou jen i vztekem zrůmění se líce;
 mé boty vysoké, ty zmijím poženou se po hlavě,
 30 ta s trochou čistého svědomí rozšlápne se hravě...

Minulo skoro desetiletí:
zas týdnů dvě mohu prohleděti
mřížení úzkého okna...

Nehledím oknem. Zdá se mi, že málo mám času,
bych domyslí všechny nápady vnitřního hlasu.

Nehledím oknem. Jen někdy, nahoru na nebesa,
zkad veliké slunce den ze dne žhne, volá a plesá.

5 Nehledím oknem. Tam dole je živoření města,
tam dolů do pozemských pekel vede jen cesta,
a já, jak víte, já chci již na zemi míti nebe,
to, že miluji ve vás život a sebe,
to, že nevěřím v odplaty a v odměnu odříkání,
10 nevěřím v marná snění a v marná naříkání,
ale jen v boj za chleba a svobodu tam, kde stojím
a hladem svým se s tisíci hladových pojím,
já, jenž jen pro svoji radost žiji v slunečním nachu,
já méně než prášek uprostřed moře živého prachu,
15 které má nesmírnou krouživou dráhu
a tolik světla a žáru k nejvlastnějšímu blahu.

Nehledím oknem. Nehledím na střechy jednotvárné,
pod nimiž všechno v hádkách a ve špíně stárne,
na komíny jako k nebi zdvižené pěti černé,
20 na okna smutná, rozbité zdi, na vrabce uboze věrné
těm začazeným okapům a stromům asi pěti,
jež sešedlé ční ze dvorů, kde popelí se děti,
ach, ty děti špinavých předměstí...

Sám se svou prací. Daleko jaksí. Vyhnanec na ostrově,
jenž zlomil, zdá se, vzdor i v posledním prudkém slově.

Sám se svou prací. Vše marno však. Zasykne zmije
z nějaké řádky tištěné a opatrně se skryje,
5 zasykne, napoví něco a nikde nedořekne,
to myslí, že vrah jsi, jenž se každého šumotu lekne,
to myslí, že slunce ti zakalí a vezme ti noci,
že před těmi kapkami jedu jsi sám a bez pomoci.

Sám se svou prací. Sám nakonec vždycky,
10 sám, ale s celým všímírem harmonický
je život můj. A věřím jen vlastního srdce tluku,
jenž vede mne uprostřed zmatku a vřavy a hluku...
Zasykla zmije. Nu, vyskočil jsem a měřil svou celou
dlouhými kroky. Malátnou ruku přitiskl k čelu
15 a ptal jsem se, dlouho se ptal, proč tolik záští,
proč tolik černého jedu v přátelském plášti,
proč tolik zmijí?
Jsou přece blesky, pod nimiž i hrdina se svíjí,
jsou rány, které padají a které se vrací,
20 jsou rytíři, protože jsou princezny a draci,
je boj, by život mohl vzhůru ve spirále
dál a dále...

Však blesky, ty jsou z plavé síly,
rány jsou, by jizvy pro hrdost nám zbyly,
25 rytíři jdou tváří v tvář potýkat se s drakem,
a boj, to v plném slunci boj malého Davida prakem.
Tak my se rvali,
my rány utržili a rány rozdávali,
však bili se před světem, jako se muži bijí.
30 Proč tedy tolik zmijí?

Sám se svou prací. Zbabělé zmije syčí.
Zdá se ti, rozeběhneš se, že někdo o pomoc křičí.
Však najdeš zmiji, zuby, jed...
Oh, bodejž by vás zabil hned
hrom rozlíceného nebe!

Je letní večer. Stmívá se. Hasne i moje cela,
 jež na mnohé prý hříchy zapomněla,
 jak svědčí písmena, data do dveří vrytá.
 I tomuhle národu někde v dáli svítá.
 5 I tomuhle národu stisk ruky kyne vřelý...
 Vedle se věžňové rozepěli,
 táhlými hlasy táhlé písně,
 ty vojanské lásky, ty horácké tísňe,
 leckterou pravdu, mnohou lež —
 10 a „Rudý prapor“ též.

Je letní večer. Však povyk dvorů a domů
 nepodleh ještě soumraku tomu,
 směs hlasů a zvuků, nepřátelská, doléhá ke mně,
 a zdá se mi, jako bych vězeň byl celé zákeřné země.
 15 Hluk roste, roste, děti křičí, matky hubují.
 Zda asi také dnes někde se lidé milují?
 Hluk roste. Klavír zavzlykal marně.
 I kuželky kdesi hrají. A jednotvárně
 jim k tomu vrže, vrčí protivný gramofon.
 20 Mé srdce je divoký zvon...

Je letní večer. Zas dlouhými kroky celu svou měřím,
 chvílemi pod oknem vzduchu své plíce svěřím,
 vzduchu, jenž trochu páchne a trochu chladí.
 Oh, tichý vězni, řekni: Umřelo mládí?...
 25 Je ticho skoro již. Setmělo všechno. A já dnes nechci
 již pranic a pranikam, do bídy nechci,
 nechci se prát...
 Jen spát a spát...
 A „Bože, cara“ vrčí gramofon.